

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**DE CAPTIVI||TATE BABYLONICA EC=||clesiæ, præludium
Martini Lutheri.||**

Luther, Martin

Vuittembergæ, [ca. 1520]

De Ordine.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34722

nihil possum, vehementer optarem saltem illud j. Co.
vij. huc aptari, Qz si infidelis discedit discedat. Nō ei
seruituti subiectus est frater aut soror in eiusmodi. Hic
Apostolus discedentem infidelem concedit dimitti &
fidei liberum facit alterum accipere. Cur non idē va-
leat, si fidelis hoc est nomine fidelis, re ipsa æque infi-
delis cōiugē differat præsertim nunquam reuersurus
Ego sane nihil discriminis vtrinq; deprehendere pos-
sum. Credo autē si Apostoli tempore, discessor infide-
lis reuersus denuo: aut fidelis factus: aut fidei cohabi-
tare pollitus fuisset admissus non fuisset, sed & ipi alte-
ram ducendi potestas facta fuisset. Tamen in ijs nihil
definitio (vt dixi) quanquam nihil magis optem esse de-
finitum, cum nihil magis me & multos mecum vexet
hodie, Sola autoritate Papæ aut Episcoporum hic dif-
finiri nihil volo, sed si duo eruditi & boni viri in nomi-
ne xpī consentirent & in spiritu christi pronunciarent
eorum ergo iudiciū preferrem etiam Concilijs, qua-
lia nunc cogi tantum numero & autoritate citra æru-
ditionem & sanctimoniam iactata. Suspendo ergo hic
organum meum: donec conferat mecum alius melior.

DE ORDINE.

Hoc sacramentum Ecclesia Christi ignorat, inuen-
tumq; est ab Ecclesia Papæ, non enim solum habet pro-
missionem gratiæ, vllibi positam: sed ne verbo quidē
eius meminerit totum nouum testamentum

Ridiculum autem est asserere pro sacramento dei, qđ
a deo institutum nusquam potest monstrari. Non qđ
damnandum censeam eum ritum per tanta sæcula ce-
lebratum, sed quod in rebus sacris nolim humana cō-

N. iij menta

menta fingi nec liceat astruere aliquod diuinitus ordi-
natum: quod diuinitus ordinatū non est ne ridiculi si-
mus aduersario. conandumq; sit, vt certa & pura nobis
sint omnia clarisq; scripturis firmata, quæ p articulis
fidei iactamus: id quod in præsentī sacramento præsta-
re ne tantillum quidem possumus.

*statum non hz
statum ultra p
scriptum in istum*

Nec habet Ecclesia potestatem nouas promissio-
nes gratiæ diuinas statuere: sicut quidam garriunt qd
non minoris sit autoritatis quicquid ab Ecclesia, qd
a deo statuitur, cum regatur spiritus sancto. Ecclesia em
nascitur verbo promissionis per fidem eodemq; alitur
& seruetur, hoc est ipsa per promissiones dei constituit
non promissio dei per ipsam, Verbum dei enim supra
Ecclesiam est incomparabiliter in quo nihil statuere,
ordinare, facere, sed tantum statui ordinari fieri habet
tanq creatura. Quis enim suum parentem gignit: q
suum autorem prior constituit? Hoc sane habet Eccle-
sia, q potest discernere verbum dei a verbis hominū si-
cut Augustinus confitetur se Euangelio credidisse mo-
tum autoritate Ecclesiæ, quæ hoc esse Euangelium p-
dicabat non quod ideo sit super Euangelium, Alioquin
esset & super deum cui creditur, quia Ecclesia hunc es-
se deum predicat. Sed sicut alibi dicit Augu. Veritate
ipsa sic capitur anima, vt per eam de omnibus certissi-
me iudicare possit, sed veritatem iudicare non possit,
dicere autem cogatur infallibili certitudine hanc esse
veritatem. Exempli gratia, Mens infallibili certitudi-
ne pronunciat, iij. & septem. esse decem, & tamē ratio-
nem reddere non potest cur id verum sit, Cum negare
non possit verum esse, capta scilicet ipsa, & iudice veri-
tate

tate iudicata magis q̄ iudicans. Talis est & in Ecclesia
sensus, illustrante spiritu in iudicandis & approbandis
doctrinis quem demonstrare non pōt, & tamē certissi-
mum habet sicut em apud philosophos, de communibus
conceptionibus nemo iudicat. sed oēs per eas iudi-
cantur, ita apud nos de sensu spūs est, qui iudicat om-
nes & a nemine iudicatur: vt Apostolus ait.

Verum hæc alias, Sit itaq; certum Ecclesiā non pos-
se promittere grām: quod solius dei est: quare nec insti-
tuere sacramentum. Quod si quā maxime posset, nō
tamē statim sequeretur ordinē esse sacramentū. Quis
enim scit quæ sit ecclesia habens spiritum, cum in sta-
tuendis his soli & pauci Ep̄i, aut docti adesse soleant?
quos possibile est non eē de ecclesia & omnes errare, si-
cut sep̄ius errauerūt. Cōcilia, p̄serti Cōstātiēse: qđ om-
nium impijssime errauit. Id em solum est fideliter pro-
batum, quod ab vniuersali ecclesia, non tātum Roma-
na, approbatur. Quare permitto ordinem eē quendā
ritum ecclesiasticum, quales multi alij quoq; per eccle-
siasticos p̄res sunt introducti, vt consecratio vasorum:
domorum: vestium: aquæ: salis: candelarū: herbarum:
vini: & similitum In quibus omnibus nemo ponit sacra-
mentum esse: nec vlla in eis est promissio ita vngere ma-
nus viri: radi verticem, & id genus alia fieri, non est sa-
cramentum dari, cum nihil eis promittatur: sed tantū
ad officia quædam/cei vasa & instrumenta parentur.

Iudiciū de
Dionisio

At dices, Quid ad Dionysiu dices qui sex enume-
rat sacramēta iter q̄ & ordinē ponit in ecclesiastica Hie-
rarchia? Rñdeo, Scio hunc solum Autorem haberi ex
antiquis

antiquis pro septenario sacramentorum, licet matrimonio omisso, senarium tantum dederit. Nihil enim prorsus in reliquis patribus de istis sacramentis legimus. Nec sacramenti nomine censuerunt quoties de ijs rebus loquuti sunt. Recens enim est inuentio sacramentorum, Atque mihi ut magis temerarius sim in totum displicet, tantum tribui quisquis fuerit, Dionysio illi cum
Hierarchi
a Dionysij ferme nihil in eo sit solidæ eruditionis. Nam ea quæ in celesti hierarchia de angelis comminiscitur in quo libro sic sudarunt curiosa & superstitiosa ingenia, quæ rogo autoritate: aut ratione probat? Nonne omnia sunt illius mediata ac prope somnijs similima, si libere legas & iudices? In theologia vero mystica quam sic inflant
Theologi
a Dionysij ignoratissimi quidam theologi, etiam perniciosissimus est plus platonis quam christianis ita ut nollem fidelem animum his libris operam dare vel minimam christum ibi adeo non discas, ut si etiam scias amittas. Expertus loquor Paulum potius audiamus, ut Iesum christum & hunc crucifixum discamus. Hæc est enim via, vita, & veritas, hæc scala per quam venit ad patrem. Sicut dicit, Nemo venit ad patrem nisi per me.

Ita in ecclesiastica hierarchia, quid facit nisi quodritus quosdam Ecclesiasticos describit ludens allegorijs suis quas non probat? quale apud nos fecit qui librum edidit, qui rationale diuinorum dicitur, ociosorum hominum sunt ista studia allegoriarum. An putas mihi difficile esse in qualibet re creata allegorijs ludere. Nonne Bonauentura artes liberales allegorice duxit ad theologiam? Denique Gerson Donatum minorem fecit mysticum

sticum Theologum. Mihi non fuerit operosum melio-
rem hierarchiam scribere, quam Dionysij sit: cum ille
papam: Cardinales: archiepiscopos ignorarit: & episco-
pum fecerit supremum. Et quis tam tenuis ingenij qui
allegorijs non queat pereclitari? Nollem ego Theolo-
gum allegorijs operam dare: donec consumatus legiti-
mo scripturae simpliciq; sensu fuerit alioquin sicut ori-
geni cōtigit nō citra periculum theologiſſabit.

Nō ergo cōtinuo sacramētū esse debet: quia dionysi-
us aliquid describit, alioqui cur nō etiā sacramentū fa-
ciunt: quam ibidem describit p̄cessionem, quę vsq; ho-
die p̄seuerat? Quin tot erunt illorū sacramenta quod
aucti sunt in ecclesia ritus & cerimoniae: Huic tamen
tam debili fundamento nixi. Characteres effinxerunt
quos huic suo sacramento tribuerent, qui imprimeren-
tur ordinatis indelibiles, Vnde quæso tales cogitatio-
nes, qua autoritate, qua ratiōe stabiliunt. Nō quod no-
limus eos esse liberos ad fingendum: dicendum: asse-
rēdum: quicquid vel libuerit, sed nostram quoq; liber-
tatem asserimus: ne ius sibi ipsis arrogent ex cogitatio-
nibus suis articulos fidei faciendi sicut hactenus prae-
sumpserunt. Satis est nos p̄ cōcordia eorum, eorum ri-
tibus & studijs attemperare: sed cogi tanquam necessa-
rijs ad salutem quæ necessaria nō sunt nolumus, dimit-
tant ipsi tyrannidis suæ exactionē, & nos exhibebimus
liberum eorum sensui obsequium, vt sic in pace mutua
inuicem agamus, Turpe enim est & iniquiter seruire
christianum hominem qui liber est, alijs q̄ coelestibus
ac diuinis subiectum esse traditionibus.

Post hoc apprehendunt extremum roboris sui. Nē-

O pe qđ

Per q̄ ver-
ba institu-
tum sacere-
dotium,

pe quod Christus in coena dixit. Hoc facite in meam commemorationem. Ecce hic inquit, Christus eos ordinauit in sacerdotes. Hinc inter cætera & hoc duxerunt solis sacerdotibus vtrinq; speciem esse dandam. Deniq; quiduis hinc suxerunt, vt qui liberum arbitrium sibi arrogarit, e verbis christi vbilibet dictis quodlibet asserere. Sed hoc est verba dei interpretari? Respō de quæso. Christus hic nihil promittit, sed tantum præcipit fieri istud in sui memoriam. Cur non concludūt, & ibi esse ordinatos sacerdotes vbi imponens officium verbi & baptismatis dixit. Ite in orbem vniuersum & prædicate Euāgelium omni creaturæ, Baptisantes eos in nomine &c. cum sacerdotum sit proprium prædicare & baptizare. Deinde cum hodie sacerdotis vel primarium opus sit, & (vt dicunt) indispensabile, legere horas canonicas, Cur non ibi ordinis sacramentum conceperunt, vbi christus orare præcepit, vt alijs locis multis ita præcipue in orto ne intrarent in tentationem? Nisi hic elabantur, quod non sit præceptum orare, sufficit enim legere horas Canonicas, vt sic sacerdotale illud opus nusquam e scripturis probetur, ac per hoc istud sacerdotium orationale non sit ex deo sicut vere non est.

Quis vero patrum antiquorum asseruit: hic verbis ordinatos esse sacerdotes? Vnde ergo ista intelligentia noua, scilicet quod hac arte quæsitum est, vt seminarium discordiæ implicabilis haberetur, quo clerici & laici plus discernerentur quam cœlum & terra, ad incredibilem baptismalis gratiæ iniuriā: & Euangelicæ cō-

æ communionis confuſſionem. Si quidem hinc coepit tyrannis iſta deteſtabilis clericorum in laicos qua fiducia corporalis vnctionis: quo manus eorum conſecrantur, deinde raſuræ & veſtium non modo cæteris laicis Chriſtianis qui ſpiritu ſancto vncti ſunt, ſeſe præferunt ſed ſerue vt canes indignos, qui cum eis in Eccleſia numerantur habeant. Hinc quiduis mandare, exigere, minari, vrgeri, præmere audent. Summa ſacramentum ordinis pulcherrima machina fuit & eſt, ad ſtabilienda vniuerſa portenta, quæ hæcenus facta ſunt, & adhuc ſiunt in Eccleſia. Hic periſt fraternitas Chriſtiana: hic ex paſtoribus lupi, ex ſeruis tyranni, ex Eccleſiaſticis plus quam mundani facti ſunt.

Qui ſi cogerentur admittere nos omnes eſſe æqualiter ſacerdotes, quotquot baptiſati ſumus ſicut reuera ſumus: illiſq; ſolum miniſterium, noſtro tamen conſenſu commiſſum: ſcirent ſimul nullum eis eſſe ſuper nos ius imperij, niſi quantum nos ſponte noſtra admitteremus. Sic enim prima Petri. ij. dicitur. Vos eſtis genus electum, regale ſacerdotium, & ſacerdotale regnum. Quare omnes ſumus ſacerdotes quotquot Chriſtiani ſumus. Sacerdotes vero quos vocamus miniſtri ſunt ex nobis electi, qui noſtro nomine omnia faciant, Et ſacerdotium aliud nihil eſt quam miniſterium. Sic ſecundo Corinthiorum quarto, Si nos exiſtimet homo ſicut miniſtros Chriſti, & diſpenſatores myſteriorum dei.

Ex quibus fit, vt is qui non prædicat verbū ad hoc ipſum per eccleſiam vocatus nequaquam ſit ſacerdos.

O ij Et ſacra-

Et sacramentum ordinis aliud esse nō possit q̄ ritus q̄-
dam eligendi Concionatoris in ecclesia. Sic enī p̄ Ma-
lachiam. ij. definit sacerdotem. Labia sacerdotis custo-
diunt scientiā, & legem ex ore eius requirent: quia an-
gelus domini exercituum est. Certus ergo sis, qui non
est angelus dñi exercituum, aut ad aliud q̄ ad angela-
tum (vt sic dixerim) vocatur: sacerdos prorsus non sit:
sicut Osee, iij. dicit, Quia tu repulisti scientiā, repel-
lem te & ego, ne sacerdotio fungaris mihi. Inde enim
& pastores dicuntur q̄ pascere: id est docere debeant.
Quare eos qui tantum ad horas canonicas legēdas &
Missas offerendas ordinantur, esse quidem papisticos
sed non Christianos sacerdotes quia non modo non p̄-
dicant, sed nec vocantur ad prädicandum: immo hoc
ipsum agitur vt sit Sacerdotium eiusmodi. alius quidē
status ab officio prädicandi. Itaq; & Missales & hora-
les sunt sacerdotes: id est Idola quaedam viua, nomen
sacerdotij habentia cum sint nihil minus, quales sacer-
dotes Hieroboam in Bethauen ordinauit de infima fe-
ce plebis, non de genere Leuitico.

Vide igitur quorsum migrarit gloria Ecclesiæ, re-
pleta est omnis terra sacerdotibus: episcopis, Cardina-
libus, & clero, quorum tamen (quantū ad officium spe-
ctat) nullus prädicat: nisi denuo alia vocatiōe vltra or-
dinem sacramentalem vocetur: sed abūde suo sacramē-
to se satis facere putat, si battologiam legendarum pre-
cum eniurmuret & missas celebret. Deinde eas ipsas
horas nunq̄ oret, aut si oret pro se oret, Atq; missas su-
as (quæ summa est peruersitas) ceu sacrificium offerat
(cum Missa sit vsus sacramenti) vt perspicuum sit ordi-
nem

nem, qui velut sacramentum hoc hominum genus qui
in clericos ordinat esse vere: mere: omninoq; figmen-
tum ex hominibus natū nihil de re ecclesiastica: de sa-
cerdotio: de ministerio verbi: de sacramentis intelligē-
tibus: vt quale est sacramētum, tales & habeat sacerdo-
tes. Quibus erroribus & cæcitatibus: id accessit maio-
ris captiuitatis quo se latius cæteris Christianis tanq̃
prophanis secernerent se ipsos sicut Galli Cybelis sa-
cerdotes: castrauerunt & celibatu ornauerunt simula-
tissimo.

Nota mas-
lum cōtra
Epos

Nec satis erat hypocrisi & operationi erroris huius
digamiam prohibere, hoc est ne quis duas vxores ha-
beret simul vt in lege fiebat (id enim digamiam signi-
ficare scimus) sed digamiā interpretati sunt: si quid du-
as successiue virgines duxisset: aut semel viduam: imo
sanctissima ista sanctitas huius sacrosanctissimi sacra-
menti tantum valet, vt nec sacerdotari possit: qui virgi-
nem duxerit viuente eadem vxore, ac vt summū fasti-
gium scitatis attingat etiam his arcetur a sacerdotio:
q̃ ignorans & meræ infelicitatis casu corruptam vir-
ginem duxerit. At si sexcētas meretrices polluerit: aut
matronas ac virgines quolibet constuprarit: aut etiam
Ganimedes multos aluerit nihil impedimenti fuerit,
vel Episcopum, vel Cardinalem vel Papam eum fieri
Tum illud Apostoli Vnius vxoris vir sic interpretari
oportet: id est vnius Ecclesiæ prælatus, inde incompati-
bilia manarunt beneficia nisi Papa dispensator ma-
gnificus: vni, tres, viginti, centum vxores id est eccle-
sias copulare voluerit pecunia vel grā corruptus, hoc ē
pia claritate motus & eccliarū sollicitudinē districtus.

O iij.

O dignos.

O dignos pontifices: hoc venerabili sacramento ordinis. O principes non catholicarum ecclesiarum: sed Satanicarum synagogarum, immo tenebrarum Libet hic cum Isaia clamare. O viri illufores qui dominamini super populum meum qui est in Hierusalem. Et illud Amos. vi. Ve vobis qui opulenti estis in Zion: & confiditis in monte Samariae: optimates capita populorum ingredientiſ pompatice domum Israel &c. O ignominiam ecclesiae dei: quam ex his monſtris ſacerdotalibus contrahit Vbi ſunt Epifcopi aut ſacerdotes, q̄ ſciat euangelium: nedum praedicent? Vt quid ergo ſeſe iactant ſacerdotes? cur alijs Chriſtianis, tanq̄ laici ſanctiores & meliores & potentiores haberi volunt? horas legere ad quos idiotas nō p̄tinet? ſeu (vt Apoſtolus ait) ad lingua loquentes. Horas autem orare ad Monachos, eremitas: priuatosq; homines. & eos laycos pertinet. Sacerdotis munus eſt praedicare: quod niſi fecerit, ſic eſt ſacerdos ſicut homo pictus eſt homo. An Epifcopū faciat ordinare tales ſacerdotes battalogos? An ecclesias & campanas conſecrare? An pueros confirmare? Non Hec, vel Dyaconus. vel laycus quilibet faceret. Ministerium verbi facit ſacerdotem & Epifcopum.

Fugite ergo meo conſilio: quicunq; tuto viuere vultis: Fugite iuuenes: nec iſtis ſacris initiamini: Niſi aut Euangelizare volueritis: aut niſi vos hoc ordinis ſacramento, nihilo laycis meliores factos credere poteritis. Non enim horas legere aliquid eſt. Deinde Miſſam offerre ſacramentum percipere eſt. Quid ergo in vobis manet: quod nō i quouis layco maneat? Raſura & veſtis? Miſerum ſacerdotem, qui raſura & veſte conſtat

constat: An oleum digitis vestris infusum? At christia-
nus quilibet oleo sanctispiritus vnctus & sanctificatus
est corpore & anima: & olim Sacramentum manibus
tractabat non minus q̄ nunc sacerdotes faciunt: Licet
nostra superstitio laycis nunc magnum reatum iniiciat
si vel calicem nudum: aut corporale tetigerit. Nec mo-
niali quidem sanctæ virgini liceat lauare pallas altarīs
& lintheamina sacra. Vide per deum sacrosanctam hu-
ius ordinis sanctitatem, quantum profecerit: futurum
spero: vt nec altare liceat attingere laycis: nisi dum nū-
mos obtulerint. Ego pene dirumpor cogitans has im-
pijssimas hominum temeratissimorum tyrannides: tā
nugacibus & puerilibus nugis libertatem & gloriam
Christianæ religionis illudentium & pessundantium.

Esto itaq; certus & sese agnoscat quicūq; se Chris-
tianum esse cognouerit omnes nos æqualiter esse Sa-
cerdotes, hoc est eandem in verbo & sacramento quo-
cunq; habere potestatem: Verum non licere quenquā
hac ipsa vti nisi cōsensu cōmunitatis: aut vocatione ma-
ioris. Quod enim omnium est communiter: nullus si-
gulariter potest sibi arrogare: donec vocetur. Ac per
hoc ordinis sacramentum: si quicquam esse est nihil al-
liud quam ritum quendam alicuius in ministeriū Ec-
clesiasticum. Deinde Sacerdotium prope esse non nisi
Ministerium verbi: verbi inquam non legis, sed Euan-
gelij. Dyaconiam vero esse ministerium: non legen-
di Euāgelij: aut Epistolæ: vt hodie vsus habet: sed opes
Ecclesiæ distribuendi pauperibus: Vt Sacerdotes le-
uentur onere Rerum temporalium & Orationi ac ver-
bo li-

bo liberius instent. Hoc enim consilio legimus Act. v
Diaconos institutos, atq; ita eum, qui vel ignorat, vel
non prædicat euangelium, non modo non esse sacerdo-
tem vel episcopum, sed pestem quandam ecclesiæ, qui
sub titulo falso sacerdotis & episcopi, ceu sub pelle ouis-
na, Euangelium opprimat, & lupum in ecclesiâ agat.
Quare ij sacerdotes & episcopi quibus hodie referta
est ecclesiâ nisi alia ratione salutem suam operetur, hoc
est nisi agnoscant sese nec sacerdotes nec episcopos esse
doleantq; se nomen gerere, cuius opus, aut nesciunt,
aut non possunt implere, sicq; orationibus & lachrimis
suis ypocrysis miserem sortem deplorent: vere sunt po-
pulus perditionis æternæ, ac de eis illud Isaie quintove-
rificabit. Captiuus ductus est populus meus, eo quod
non habuerit scientiam, & nobiles eius interierunt fa-
me, & multitudo eius siti exaruit: propterea dilatauit
infernus animam suam & aperuit os suum absq; vlloto ter-
mino & descendent fortes eius: & populus eius: & su-
blimes eius, & gloriosi eius in eum. O verbum horren-
dum nostro sæculo, quo tanta voragine absorbentur
Christiani.

Quantum ergo e scripturis docemur, cum ministe-
riū sit id quod nos sacerdotium vocamus. Prorsus non
video qua ratione rursus nequeat laicus fieri, semel sa-
cerdos factus: cum a laico nihil differat nisi ministe-
rio. A ministerio autem deponi adeo non sit impossibi-
le, vt passim ea etiam nunc celebretur vindicta in cul-
pabiles sacerdotes, dum aut suspenduntur temporaliter
aut perpetuo priuantur officio suo. Nam commentum
illud Characteris indelebilis, iam olim irrisum est
Conce

Concedo vt Characterem hunc papa imprimat ignorā-
te Christo, sitq; hoc ipso Sacerdos eo consecratus, non
tam Christi quam Papæ perpetuus seruus & captiuus
sicut est dies hæc. Cæterum nisi fallor, si ruat hoc sacra-
mentum & commentum aliquando, vix subsistet ipse
papatus cum suis characteribus, redibitq; ad nos læta li-
bertas qua nos omnes æquales esse quocunq; iure in-
telligemus, & excusso tyrannidis iugo sciemus, quod
qui Christianus est, Christum habet, qui christum ha-
bet omnia quæ christi sunt habet, omnia potēs, de quo
plura & robustius, vbi ista amicis meis papistis displi-
cere sensero.

DE SACRAMENTO EXTREMAE VNCTIONIS.

Huic vngendorum infirmorum ritui. duas addi-
tiones sese dignas addiderunt Theologi nostri, Vnā
quod sacramētum appellant. Alteram quod extremā
faciunt, sitq; nunc sacramentū extremæ vnctionis que
nisi in extremo vitæ agentibus periculo dari non de-
beat, Forte (vt sunt arguti Dialectici) re latiuam fece-
runt ad vnctionem primi baptismi: & sequentes duas
Confirmationis & ordinis. Verum habent hic quod in
hos mihi retundant. Nempe quod autoritate Iacobi
Apostoli: hic promissio & signum sit: quibus ego sacra-
mentum constitui: hætenus dixi. Dicitenim. Si infir-
matur quis in vobis inducat Presbyteros Ecclesiæ, &
orent super eum: vngentes eum oleo in nomine domi-
ni, Et oratio fidei saluabit infirmum & alleuiabit eum
Dominus: & si in peccatis sit remittentur ei. Ecce in-
quiunt promissio remissionis peccatorum: & signū olei.

P Ego autē